

УДК 657:005.921

І.І. Криштопа, канд. екон. наук

ДВНЗ «Криворізький національний університет», м. Кривий Ріг, Україна

**СТРАТЕГІЧНА ЗВІТНІСТЬ В УПРАВЛІННІ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ
ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА****И.И. Криштопа**, канд. экон. наук

ГВУЗ «Криворожский национальный университет», г. Кривой Рог, Украина

**СТРАТЕГИЧЕСКАЯ ОТЧЕТНОСТЬ В УПРАВЛЕНИИ ДЕНЕЖНЫМИ
ПОТОКАМИ ПРОМЫШЛЕННОГО ПРЕДПРИЯТИЯ****Iryna Kryshchtopa**, PhD in Economics

SHEE «Kryvyi Rih National University», Kryvyi Rih, Ukraine

**STRATEGIC REPORTING IN CASH FLOW MANAGEMENT OF AN INDUSTRIAL
ENTERPRISE**

Представлено результати дослідження поглядів економістів на проблему формування стратегічної звітності для цілей управління грошовими потоками та надано рекомендації щодо її вирішення на вітчизняних промислових підприємствах. Зокрема, виокремлено облікову та аналітичну інформацію стратегічного характеру щодо грошових потоків операційної, інвестиційної та фінансової діяльності, яка необхідна керівництву для прийняття стратегічних управлінських рішень. Крім того, представлено розроблену форму «Стратегічний звіт про грошові потоки підприємства». Застосування зазначених пропозицій у роботі вітчизняних промислових підприємств дозволить забезпечити прийняття виважених та обґрунтованих стратегічних управлінських рішень у частині розробки напрямів подальшого їх розвитку.

Ключові слова: стратегічний облік, стратегічна звітність, грошовий потік, промислове підприємство, облікова інформація, аналітична інформація, стратегічне управління.

Представлены результаты исследования взглядов экономистов на проблему формирования стратегической отчетности для целей управления денежными потоками и даны рекомендации в части её решения на отечественных промышленных предприятиях. В частности, выделена учетная и аналитическая информация стратегического характера относительно денежных потоков операционной, инвестиционной и финансовой деятельности, которая необходима руководству для принятия стратегических управленческих решений. Кроме того, представлена разработанная форма «Стратегический отчет о денежных потоках предприятия». Использование указанных предложений в работе отечественных промышленных предприятий позволит обеспечить принятие взвешенных и обоснованных стратегических управленческих решений в части разработки направлений дальнейшего их развития.

Ключевые слова: стратегический учет, стратегическая отчетность, денежный поток, промышленное предприятие, учетная информация, аналитическая информация, стратегическое управление.

The article deals with the analyses of points of views of scholars on the problem of forming of the strategic reporting for the goals of cash flow management. Recommendations of solving this question at domestic industrial enterprises were given as well. In particular, the author identified accounting and analytical strategic information on the cash flow of the operating, investing and financing activities, which is necessary for the management for making strategic management decisions. In addition, the article presents the developed form of the «Strategic report on the cash flows of the enterprise». Implementation of these proposals into the practice of domestic industrial enterprises will provide balanced and reasonable strategic decision-making in frames of directions of their further development.

Key words: strategic accounting, strategic reporting, cash flow, industrial enterprise, accounting information, analytical information, strategic management.

Постановка проблеми. Одним з найважливіших завдань вітчизняних промислових підприємств, які функціонують в умовах посилення глобалізаційних процесів та загострення гіперконкуренції, є збереження у довгостроковій перспективі своїх конкурентних переваг та розвиток здатності швидко адаптуватися до мінливих умов господарювання. Ефективна реалізація цього завдання є можливою лише за умови запровадження стратегічної парадигми управління та створення відповідної їй системи інформаційного забезпечення управлінських рішень. Саме тому дослідження проблем теорії та практики стратегічного обліку (у тому числі розроблення форм стратегічної звітності, які дозволять задовольняти інформаційні потреби керівництва) набуває особливої актуальності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Враховуючи відносну новизну стратегічного обліку для практики роботи як вітчизняних, так і зарубіжних підприємств, в економічній літературі практично не зустрічаються дослідження, присвячені проблемам формування стратегічної звітності. Так, провідні світові бухгалтерські організації та

консультативні органи, серед яких слід відзначити Світову професійну раду зі сталого розвитку [7], Інститут світових ресурсів [11], Конференцію Організації Об'єднаних Націй з торгівлі та розвитку [15], Глобальну ініціативу зі звітності [13], Міжнародну мережу з корпоративного управління [14], Міжнародну федерацію бухгалтерів [12], Міжнародний комітет з інтегрованої звітності [17; 18] та Федерацію європейських бухгалтерів [10], рекомендують вирішити зазначену проблему завдяки введенню у практику діяльності підприємств інтегрованої звітності, яка передбачає поєднання фінансових показників та інформації в частині суспільного нагляду, навколишнього середовища і соціальних аспектів. Враховуючи пропозиції зазначених організацій, Комітетом з фінансової звітності 1 жовтня 2013 р. введено в дію «Закон про компанії 2006 року (Стратегічний звіт та звіт ради директорів) правила 2013», який на законодавчому рівні закріплює обов'язковість складання інтегрованого річного звіту для підприємств, які функціонують на території Великої Британії, та вперше виділяє у його складі стратегічний звіт [9; 16].

У свою чергу, переважною більшістю економістів, серед яких слід відзначити І. Абейсекера [6], Р. Екклза [8], Р. Костирко [4] та М. Крзуса [8], зазначена проблема вирішується через зазначення переліку аспектів стратегічної інформації, які потребують відображення в інтегрованій звітності. Безпосередньому виокремленню форм звітності, які містять інформацію, необхідну для прийняття стратегічних управлінських рішень, присвячено увагу в роботі О. Хорина та В. Керімова [5]. Зазначеними науковцями рекомендовано відносити до переліку форм стратегічної звітності звіт про вартість компанії, звіт про бізнес-перспективи, звіт про ризики, баланс корпоративного капіталу та звіт про фінансові результати корпорації.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Враховуючи цінність результатів, отриманих зазначеними науковцями, невирішеним залишається питання формування стратегічної звітності для цілей управління грошовими потоками промислового підприємства.

Мета статті. Головною метою цієї роботи є розроблення форми стратегічної звітності, яка дозволить задовольняти інформаційні потреби керівництва вітчизняних промислових підприємств у частині стратегічного управління їх грошовими потоками.

Виклад основного матеріалу. Враховуючи той факт, що стратегічна інформація про грошові потоки носить переважним чином конфіденційний характер, доступ до неї повинні мати користувачі, які беруть безпосередню участь у стратегічному управлінні – мажоритарні акціонери (або єдиний акціонер), генеральний директор та директора підприємства. З огляду на це доповнення такими даними форми «Стратегічний звіт», яка була розроблена Комітетом з фінансової звітності, видається недоцільним.

Враховуючи викладене вище, зазначену інформацію рекомендується узагальнювати у формі «Стратегічний звіт про грошові потоки підприємства», яка міститиме такі розділи:

- «Грошові потоки за фінансовою діяльністю», що характеризуватиме грошові притоки і відтоки від фінансової діяльності компанії;
- «Грошові потоки за інвестиційною діяльністю», показники якого дозволять оцінити підсумок інвестування промисловим підприємством засобів у фінансові активи та основні засоби або продажу таких активів;
- «Грошові потоки за операційною діяльністю», що висвітлюватиме грошовий потік, породжений основною діяльністю підприємства.

У свою чергу, як елементи зазначених розділів ми рекомендуємо виділяти такі аспекти:

- фактичні показники стратегічного обліку грошових потоків за відповідними видами діяльності;
- показники стратегічного обліку грошових потоків за відповідними видами діяльності за умови впровадження стратегії, що рекомендується;

- порівняльний аналіз зазначених показників до та після впровадження обраної стратегії;
- виокремлення можливих причин відхилень негативного характеру (у разі їх наявності);
- пропозиції щодо розроблення шляхів подолання виявлених негативних аспектів обраної стратегії в аспекті грошових потоків.

Такий підхід до складання стратегічної звітності дозволить відповідним користувачам отримувати всю необхідну інформацію для здійснення ефективного стратегічного управління грошовими потоками промислового підприємства.

Крім того, враховуючи потребу менеджерів в отриманні як облікової, так і аналітичної стратегічної інформації в частині грошових потоків промислового підприємства, нами проведено аналіз поглядів вітчизняних та зарубіжних науковців [1; 2; 3] на показники, які характеризують грошові потоки, та виокремлено ті, які доцільно відображати у такій формі звітності. Зокрема, перелік ключових показників грошових потоків промислового підприємства, які доцільно відображати у формі «Стратегічний звіт про грошові потоки промислового підприємства» за усіма її розділами, автором наочно представлено у табл.

Таблиця

Перелік ключових показників грошових потоків промислового підприємства, які доцільно відображати у формі «Стратегічний звіт про грошові потоки промислового підприємства»

Назва показника	Методика розрахунку показника
Коефіцієнт достатності чистого грошового потоку	прогнозний чистий грошовий потік / сума прогнозних виплат основного боргу за коротко- та довгостроковими кредитами і позиками підприємства + сума дивідендів (відсотків), передбачених на прогнозний період
Коефіцієнт ліквідності грошового потоку	валовий позитивний грошовий потік – приріст грошових коштів у прогнозному періоді / валовий негативний грошовий потік
Коефіцієнт ефективності грошового потоку	чистий грошовий потік / негативний валовий грошовий потік
Коефіцієнт кореляції позитивного і негативного грошових потоків у часі	((варіанти сум позитивного грошового потоку в окремих інтервалах прогнозного періоду - середня сума позитивного грошового потоку в одному інтервалі прогнозного періоду) / середньоквадратичне відхилення сум позитивних грошових потоків) (варіанти сум негативного грошового потоку в окремих інтервалах прогнозного періоду - середня сума негативного грошового потоку в одному інтервалі прогнозного періоду / середньоквадратичне відхилення сум негативних грошових потоків))

Джерело: складено автором на підставі [1; 2; 3].

Зокрема, показник «коефіцієнт достатності чистого грошового потоку» дозволяє оцінити наявність необхідної суми коштів для погашення основного боргу промислового підприємства та суми визначених дивідендів або відсотків у разі запровадження розробленої стратегії.

Відображення у запропонованій формі стратегічної звітності показника «коефіцієнт ліквідності грошового потоку» дозволить керівництву та власникам промислового підприємства оцінити його здатність покрити необхідні витрати грошових коштів позитивним грошовим потоком у випадку запровадження на практиці обраної стратегії.

Коефіцієнт ефективності грошового потоку підприємства дозволить оцінити фінансово-господарську діяльність промислового підприємства з погляду її здатності створювати додаткові грошові кошти в умовах реалізації обраної керівництвом стратегії.

У свою чергу, коефіцієнт кореляції позитивного і негативного грошових потоків у часі дозволяє оцінити синхронність позитивного і від'ємного грошових потоків у часі за умови запровадження обраної стратегії.

Висновки і пропозиції. Таким чином, ґрунтуючись на результатах проведеного дослідження, розроблено форму «Стратегічний звіт про грошові потоки підприємства», використання якої у роботі вітчизняних промислових підприємств дозволить забезпечити виваженість і обґрунтованість стратегічних управлінських рішень у частині розробки напрямів подальшого їх розвитку.

Список використаних джерел

1. *Анализ и диагностика финансово-хозяйственной деятельности предприятий* : учебник / под ред. В. Я. Позднякова. – М. : ИНФРА-М, 2008. – 617 с.
2. *Анализ финансовой отчетности* : учебник / под ред. М. А. Вахрушиной, Н. С. Пласковой. – М. : Вузовский учебник, 2009. – 367 с.
3. *Басовский Л. Е.* Современный стратегический анализ : учебник / Л. Е. Басовский. – М. : НИЦ ИНФРА-М, 2013. – 256 с.
4. *Костирко Р.* Інтегрована звітність – інструмент забезпечення сталого розвитку суспільства [Електронний ресурс] / Р. Костирко, Т. Лісничка. – Режим доступу : http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/emp/2012_24_1/28KosLis.pdf.
5. *Хорин А. Н.* Стратегический анализ / А. Н. Хорин, В. Э. Керимов. – [2-е изд., перераб. и доп.]. – М. : Экспо, 2009. – 480 с.
6. *Abeysekera I.* A template for integrated reporting [Електронний ресурс] / I. Abeysekera. – Режим доступу : <http://ro.uow.edu.au/cgi/viewcontent.cgi?article=3928&context=commpapers>.
7. *BCSD UK-Integrated corporate reporting workshop* [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.wbcsd.org/Pages/eNews/eNews_Details.aspx?ID=14679&NoSearchContextKey=true.
8. *Eccles R.* Integrated reporting for a sustainable strategy [Електронний ресурс] / R. Eccles, M. Krzus. – Режим доступу : <http://www.amazon.com/One-Report-Integrated-Reporting-Sustainable/dp/0470587512>.
9. *Exposure Draft: Guidance on the Strategic Report* [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.frc.org.uk/Our-Work/Publications/Accounting-and-Reporting-Policy/Exposure-Draft-Guidance-on-the-Strategic-Report.aspx>.
10. *FEE fosters debate on Integrated Reporting* [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.fee.be/images/publications/general/Press_Release_120530_Debate_on_Integrated_Reporting.pdf.
11. *How integrated reporting can help companies see the bigger picture* [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.wri.org/blog/how-integrated-reporting-can-help-companies-see-bigger-picture>.
12. *Integrated Reporting and a Sustainable Economy* [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ifac.org/news-events/2012-03/integrated-reporting-and-sustainable-economy>.
13. *Integrated Reporting means Integrated Thinking* [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.globalreporting.org/information/news-and-press-center/Pages/Integrated-Reporting-means-Integrated-Thinking-.aspx>.
14. *Re: Towards Integrated Reporting* [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.icgn.org/component/k2/item/1201-towards-integrated-reporting>.
15. *Regulatory and institutional foundations for high-quality corporate reporting* [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://unctad.org/meetings/en/Presentation/ciisar29_3110M_IanBall.pdf.
16. *The Companies Act 2006 (Strategic Report and Directors' Report) Regulations 2013* [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/206241/bis-13-889-companies-act-2006-draft-strategic-and-directors-report-regulations-2013.pdf.
17. *The International Integrated Reporting Council Framework* [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.theiirc.org/wp-content/uploads/2013/12/13-12-08-THE-INTERNATIONAL-IR-FRAMEWORK-2-1.pdf>.
18. *Towards Integrated Reporting – Communicating Value in the 21st Century / Discussion Paper IIRC* [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.theiirc.org/the-integrated-reporting-discussion-paper/>.